

**ΠΑΡΑΣΧΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΕΥΔΕ ΟΣΥΕ ΕΡΓΩΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ**

**ΗΜΕΡΙΔΑ
ΑΧΕΛΩΟΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΔΑΤΩΝ
ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ**

ΘΕΜΑ: Αχελώος: τελευταίες εξελίξεις και περιβαλλοντική διάσταση του έργου.

ΓΕΝΙΚΑ

Ένα σημαντικό κεφάλαιο στη διαχείριση των θεσσαλικών υδάτων είναι και τα έργα κεφαλής Αχελώου, ήτοι τα έργα **μεταφοράς** νερού από την περιοχή του άνω ρου του Αχελώου προς τη Θεσσαλία και αποτελούνται από δυο εργολαβίες: **α)** την εργολαβία ολοκλήρωσης του Φράγματος Συκιάς και **β)** την εργολαβία της σήραγγας **μεταφοράς** του νερού, (σήραγγα Δρακότρυπας).

Η εργολαβία ολοκλήρωσης του Φράγματος Συκιάς διαλύθηκε στις 13-08-2010, συνεπεία της απόφασης αριθμ. 141/2010 του ΣτΕ. Ποσοστό εκτελεσθέντων εργασιών 52%.

Η εργολαβία της σήραγγας μεταφοράς νερού ολοκληρώθηκε στις 21-10-2009 και στις 12-05-2010 έγινε και η Προσωρινή παραλαβή αυτής. Με την εργολαβία αυτή ολοκληρώθηκε η διάνοιξη της σήραγγας, μήκους 17,5 Km και έγινε και επένδυσή της σε μήκος 5,5 Km (31%).

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΡΟΣΦΑΤΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ

1. Στις 16-10-2008 και 10-02-2009, δηλαδή πριν ακόμη ολοκληρωθεί η διάνοιξη της σήραγγας μεταφοράς, η Υπηρεσία μας ενημέρωσε το τότε ΥΠΕΧΩΔΕ για την άμεση ανάγκη ολοκλήρωσης της επένδυσής της, προκειμένου να αποφευχθούν φαινόμενα καταρρεύσεων και καταστροφών.
2. Το Μάιο του 2009 ολοκληρώθηκε η διάνοιξη της σήραγγας.
3. Το τότε ΥΠΕΧΩΔΕ έκανε δεκτή την εισήγησή μας, για ολοκλήρωση επένδυσης της σήραγγας και έτσι στις 22-09-2009 δημοπρατήθηκε η εργολαβία για την αναφερόμενη επένδυση.
4. Στις 23-10-2009 και πριν αναδειχθεί ανάδοχος από την παραπάνω δημοπρασία, κατατίθεται στο ΣτΕ αίτηση αναστολής των έργων εκτροπής Αχελώου, από το «ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ – WWF ΕΛΛΑΣ».
5. Στις 26-01-2010 η Υπηρεσία μας ενημερώνει και το νέο Υπουργείο ΥΠΟ.ΜΕ.ΔΙ. για την ανάγκη άμεσης επένδυσης της σήραγγας.
6. Στις 04-02-2010 συνεδριάζει η Επιτροπή Αναστολών του ΣτΕ και εκδίδει την απόφαση αριθμ. 141/2010 περί διακοπής εργασιών των έργων εκτροπής του Αχελώου, ήτοι διατάσσεται «η άμεση διακοπή όλων των εργασιών που διενεργούνται και αποσκοπούν στην κατασκευή του έργου της μερικής εκτροπής του άνω ρου του ποταμού Αχελώου προς τη Θεσσαλία, καθώς και η αποχή από κάθε υλική ενέργεια που κατατείνει στην ολοκλήρωση και λειτουργία των έργων που συνδέονται με το εγχείρημα της εκτροπής».
7. Στις 24-02-2010 η Υπηρεσία μας εισηγείται στο Υπουργείο ΥΠΟ.ΜΕ.ΔΙ. τη συγκρότηση της επιτροπής εμπειρογνομόνων του άρθρου 38 του Ν.3316/05, περί ασφάλειας και αποτροπής κινδύνων των έργων.
8. Στις 11-03-2010 η Υπηρεσία μας, βάσει της παραπάνω απόφασης του ΣτΕ, διατάσσει τον ανάδοχο του έργου «Αποπεράτωση Φράγματος Συκιάς» να διακόψει κάθε εργασία σε αυτό.
9. Στις 04-05-2010 συγκροτείται η παραπάνω επιτροπή του άρθρου 38 του Ν.3316/05, περί ασφάλειας και αποτροπής κινδύνων των έργων, για το έργο της σήραγγας Δρακότρυπας.

Στις 26-05-2010 συγκροτείται και η αντίστοιχη επιτροπή για το Φράγμα Συκιάς και επίσης μια ακόμη επιτροπή για τη διερεύνηση και επίλυση περιβαλλοντικών προβλημάτων ασφάλειας και αποτροπής κινδύνων, κοινή και για τα δυο έργα.

10. Η πρώτη επιτροπή επισκέφτηκε τη σήραγγα Δρακότρυπας στις 07-05-2010 και υπέβαλε το πόρισμά της τον Ιούλιο του 2010, στο οποίο επισημαίνει την ανάγκη άμεσης επένδυσης της σήραγγας για αποφυγή καταρρεύσεων. Εάν τούτο δεν είναι εφικτό, τότε θα πρέπει να γίνει άμεση επέμβαση στα πλέον ύποπτα για κατάρρευση σημεία, με επένδυση του δαπέδου και υποστήριξη της οροφής, με τέτοιο τρόπο ώστε οι εργασίες αυτές να ενσωματωθούν αργότερα στην τελική επένδυση.
11. Παράλληλα, το ίδιο έργο επισκέφτηκε και η επιτροπή περιβαλλοντικών και στο πόρισμά της διατυπώνει την άποψη ότι οποιαδήποτε επέμβαση στη σήραγγα δεν έχει καμία περιβαλλοντική επίπτωση.
12. Τα δυο πορίσματα θα πρέπει να υποβληθούν στο ΣτΕ, με αίτημα την άρση της απόφασής του αριθμ. 141/2010, προκειμένου να εκτελεστούν οι εργασίες προστασίας της σήραγγας.
13. Στο Φράγμα Συκιάς έγινε επίσκεψη της αντίστοιχης επιτροπής στις 29-07-2010 και εκκρεμεί η επίσκεψη της επιτροπής περιβαλλοντικών, (Σεπτέμβριος 2010), και η υποβολή των σχετικών πορισμάτων, προκειμένου να ακολουθήσει η ίδια διαδικασία ως προς το ΣτΕ.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ο άνθρωπος, από την πρώτη παρουσία του στον πλανήτη, αντλούσε και εξακολουθεί να αντλεί πόρους από το φυσικό του περιβάλλον, (γεωργία, κτηνοτροφία, κυνήγι, χρήση νερού, υλοτομία, ορυκτά κλπ), επεμβαίνοντας στο φυσικό περιβάλλον του με τον ένα ή τον άλλο τρόπο.

Με την αύξηση του πληθυσμού οι αντλούμενες ποσότητες αυξήθηκαν ανάλογα και στην εποχή μας δυσανάλογα. Έτσι προέκυψε η ανάγκη, παράλληλα με την αναγκαία άντληση των παραπάνω πόρων, της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, τόσο ως προς την ανανέωση των πόρων, όσο και ως προς την αποκατάστασή του από τις διάφορες επεμβάσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας, (κατασκευή έργων, διαχείριση αποβλήτων, φυτοφάρμακα κλπ).

Το συγκεκριμένο έργο της μεταφοράς νερού από τον Αχελώο στη Θεσσαλία, παρουσιάζει τα παρακάτω χαρακτηριστικά, σε σχέση με το περιβάλλον:

1. Δεν παράγει καμιάς μορφής βλαβερά απόβλητα.
2. Εναρμονίζεται με το περιβάλλον, διότι το μεν Φράγμα κατασκευάζεται από φυσικά υλικά της περιοχής, η δε Σήραγγα είναι υπόγειο έργο.
3. Γίνεται αποκατάσταση, βάσει των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων, στους χώρους εκσκαφών και στη διάθεση των προϊόντων από τις εκσκαφές αυτές.
4. Η δημιουργούμενη λίμνη είναι εν δυνάμει νέος υδροβιότοπος.
5. Εμπλουτίζεται ο υδροφόρος ορίζοντας της Θεσσαλικής πεδιάδας.
6. Παράγεται καθαρή υδροηλεκτρική ενέργεια, (πράσινη ανάπτυξη).
7. Δεν μειώνει αποθέματα φυσικών αγαθών.

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η δημιουργία του ταμιευτήρα Συκιάς, συγκεντρώνει τέσσερες πρωτεύουσες λειτουργίες, κάτι που δεν υπάρχει, μέχρι σήμερα, σε κανέναν άλλο ταμιευτήρα της Ελλάδος, ήτοι:

1. Παραγωγή ενέργειας.
2. Άρδευση.
3. Ύδρευση.
4. Αντιπλημμυρική προστασία.

Μπορούν όμως να αναπτυχθούν και δευτερεύουσες λειτουργίες, όπως:

1. Τουρισμός.
2. Αθλητισμός.
3. Ερασιτεχνική ή επαγγελματική αλιεία.
4. Ενδεχομένως ιχθυοκαλλιέργειες.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ - ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Από την εξέλιξη των μεγάλων έργων στην περιοχή μας τα τελευταία χρόνια, διαπιστώθηκε ότι αυτά δημοπρατούνται χωρίς πλήρη προετοιμασία, ήτοι:

1. Φράγμα Σμοκόβου και αρδευτικά δίκτυα: δημοπρατήθηκε χωρίς να ολοκληρωθούν οι απαλλοτριώσεις, με αποτέλεσμα κατάληψη της περιοχής από τους θιγομένους και καθυστέρηση του έργου για διάστημα 2,5 ετών.
2. Έργα Αχελώου: μη ολοκλήρωση απαλλοτριώσεων, όχι πλήρης περιβαλλοντική μελέτη, μη εντοπισμός αρχαιοτήτων.
3. Φράγμα Μεσοχώρας: απαλλοτριώσεις, περιβαλλοντικά.

Θεωρώ ότι πριν τη δημοπράτηση κάθε έργου και ιδίως των μεγάλων και πολυσήμαντων έργων, θα πρέπει κατά τη μελέτη τους και πάντως πριν από τη δημοπράτησή τους, να εξετάζονται και να αντιμετωπίζονται αναλόγως και κατά περίπτωση τα παρακάτω:

1. Απαλλοτριώσεις.
2. Περιβαλλοντικά.
3. Αρχαιότητες.
4. Κοινωνικές επιπτώσεις.
5. Περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

Τέλος, ελέγχθη ότι πρέπει να εξεταστεί πρώτα η επάρκεια και η αξιοποίηση των υπαρχόντων στη Θεσσαλία υδάτινων πόρων και στη συνέχεια, εφόσον απαιτηθεί, να εξεταστεί και η μεταφορά ποσότητας νερού από τον Αχελώο.

Θα συμφωνούσα με αυτή την άποψη πριν από 25 ~ 30 χρόνια, πριν δηλαδή ξεκινήσουν τα έργα του Αχελώου.

Τότε είχε εκπονηθεί σχετική μελέτη αξιοποίησης των νερών της Θεσσαλικής λεκάνης, με την κατασκευή εφτά περιφερειακών φραγμάτων συλλογής πλημμυρικών υδάτων, τα οποία μέσω του Πηνειού, χάνονται στη θάλασσα, προκαλώντας ενίοτε και καταστροφές ή κινδύνους σε καλλιεργήσιμες εκτάσεις ή κατοικημένες περιοχές αντίστοιχα. Η μελέτη αυτή άρχισε να εφαρμόζεται με την κατασκευή του φράγματος Σμοκόβου, με προοπτική να συνεχιστεί η κατασκευή και των υπόλοιπων φραγμάτων.

Έτσι, με την έναρξη των εργασιών στα έργα του Αχελώου, εγκαταλείφθηκε το πρόγραμμα των εφτά φραγμάτων και με την παλινωδία αυτή, σε συνδυασμό με τα παραπάνω αναφερόμενα εγγενή προβλήματα, το οποίο κεφάλαιο επενδύθηκε, θα αργήσει πολύ να αποσβεστεί και τελικά να αποδώσει τα αναμενόμενα.